

عطرها

به طور کلی در تعریف عطر میتوان گفت که عطر مجموعه ای از مواد خوشبو کننده بعلاوه یک حلال مناسب است اجزای اصلی یک عطر را ۱- حلال یا حامل - 2- مواد تثبیت کننده ۳- عناصر خوشبو تشکیل میدهند .

حاملها یا حلال :از حلالهای جدید و پرکار امروزی برای نگهداری مواد معطر مخلوط اتیل الکل بسیار خالص به همراه مقدار کم یا زیاد آب است . میزان آب بر طبق انحلال پذیری روغنهای مورد استفاده تعیین میشود . حلال مذکور بدلیل فراریت بالایی که دارد پخش بویی را که حمل میکند آسان میسازد و ضمن آنکه تاثیر سوئی هم بر پوست و همچنین واکنش خاصی با مواد حل شونده ندارد . اما قبل از هر چیز باید بوی الکل از بین برود که برای اینکار از مواد برطرف کننده بو یا پیش تثبیت کننده استفاده میشود از موادی که چنین کاری را انجام میدهند میتوان به صمغ بنزوبین و یا دیگر تثبیت کننده های رزینی اشاره کرد که این مواد به الکل اضافه میشوند و بعد از مدت یک یا دو هفته الکل تقریباً بی بو بدست می آید ، بوی خام طبیعی آن با رزین خنثی میشود .

تثبیت کننده ها : به طور کلی در یک محلول حاوی مواد معطر و فرار ، جزئی که فراریت بالاتری دارد اول تبخیر میشود ، و از آنجایی که مجموعه مواد مختلف ایجاد بوی معطر میکنند باید بر این اشکال غلبه کرد

برای همین از یک تثبیت کننده استفاده میکنند ، ماده ای که فراریت پایین تر از روغنهای عطری دارند و سرعت تبخیر اجزای تشکیل دهنده و معطر را کند و یکسان میکنند .

از انواع تثبیت کننده ها میتوان به ۱- ترشحات حیوانی نظیر مشک و عنبر و ... ۲- محصولات رزینی که بر اثر آسیب دیدگی و یا بطور طبیعی از گیاهان خاصی ترشح میشوند مانند: بنزوین و صمغ یا ترپنها ۳- روغنهای اسانسی که هم بوی خوش و هم نقطه جوش بالاتر از حد متعارف {۲۸۵-۲۹۰ درجه سلسیوس} دارند مانند مرموک و صندل و ... ۴- مواد تثبیت کننده سنتزی : برخی از استرهای نسبتا بی بو با نقطه جوش بالا مانند گیسریل دی استات نقطه جوش 259 درجه سلسیوس و اتیل فتالات با نقطه جوش ۲۹۵ درجه بنزویل بنزوات با نقطه جوش ۳۲۳ درجه سلسیوس و همچنین مواد که بوی خاصی دارند و پس از اضافه شدن به مجموعه مواد معطر بوی خود را منتقل میکنند مانند : آمیل بنزوات ، استوفنون، استرهای الکی سینامیک ، استرهای اسیدی سینامیک و

مواد خوشبوی موجود در عطر : به طور کلی مواد خوشبوی موجود در عطرها به موارد زیر تقسیم میشوند

1- روغن اسانسی ۲- مواد مستقل ۳- مواد شیمیایی سنتزی یا نیم سنتزی

روغنهای اسانسی : در حقیقت از نوع روغنهای خوشبوی فرار با منشاء گیاهی هستند . البته باید میان روغنهای بدست آمده از عطرگیری با روغنهای جاذب یا استخراج توسط حلال و روغنهای اسانسی بازیابی شده توسط تقطیر تفاوت قائل شد . در روغنهای حاصل از تقطیر ممکن است اجزای سازنده غیر فرار و اجزایی که بدلیل تقطیر از بین رفته اند را نداشته باشد ، به طور کلی میشود گفت در عمل تقطیر ما قسمتی از مواد مورد نیاز مان را از دست میدهیم بعنوان مثال : گل محمدی که فنیل الکل در بخش آبی

محصول تقطیر از بین میرود و یا عصاره بهار نارنج که روغن تقطیر شده بخش بسیار کوچکی از متیل آنترانیلات است در حالی که روغن استخراج شده ممکن است حدود یک ششم این جزء سازنده را داشته باشد . روغنهای اسانسی در اصل در آب نامحلول و در حلالهای آبی محلول هستند ، همانطور که در مورد

گلاب و عصاره بهار نارنج دیده میشود مقدار کافی روغن ممکن است در آب حل شود و بوی تندی به محلول بدهند . این روغنهای به قدر کافی فرار هستند که در بیشتر مواد هنگام تقطیر تغییر نمیکنند و همچنین با بخار آب فرار هستند و رنگشان از بی رنگ تا زرد یا قهوه ای است یک روغن اسانسی معمولاً مخلوطی از ترکیبات است . ترکیباتی را که در روغنهای اسانسی بوجود میآیند میتوان بصورت زیر دسته بندی کرد :

استرها : عمدتاً بنزوئیک ؛ استیک ؛ سالیسیلیک ؛ و سینامیک اسیدها . الکها : منتول و بورنئول و ..
آلدهیدها : بنزالدهید ؛ سینامالدهید ؛ سیترال ، اسیدها : بنزوئیک ؛ سینامیک ؛ ایزووالریک در حالت آزاد .
فنولها: تیمول ؛ اوژنول ، کارواکرول . کتونها : کارون ؛ منتون ؛ ایرون ؛ کامفور و...لاکتونها: کومارین و.. ترپنها
: کامفئین ؛ پینن ؛ لیمونن؛ سدیرین ؛ فلاندرین وهیدروکربنها : سیمین ؛ استیرن ؛ فنیل اتیلن
در گیاهان زنده روغنهای اسانسی احتمالاً در متابولیسم یا حفاظت در برابر دشمن دخالت دارند ، هر بخش از گیاهان یا تمام بخشها ممکن است حاوی روغن باشند ، روغنهای اسانسی در غنچه ها ؛ گلها ؛ برگها ؛ پوست ؛ ساقه ؛ میوه ؛ تخمها ؛ چوب ؛ ریشه ها و ساقه های زیر زمینی و در برخی از درختان در ترشح صمغ روغنی یافت میشود . روغنهای فرار را میتوان از گیاهان با روشهای گوناگونی بدست آورد که عبارتند از : فشردن ؛ تقطیر ؛ استخراج با حلالهای فرار ؛ روغن های جاذب و خیساندن ، لازم به ذکر است که استخراج با حلالهای فرار یک روش جدید است که میتواند جایگزین روشهای دیگر شود اما از تقطیر

گرانتر است ، بیشتر روغن‌ها معمولا بوسیله تقطیر با بخار آب بدست می آیند . اما در برخی از روغن‌ها دما اثر معکوسی دارد مثل روغن مرکبات که با فشردن پوست آنها روی اسفنج بدست می‌آیند، روغنی که به اسفنج منتقل میشود در مراحل بعدی با فشردن اسفنج جمع می گردد . در برخی از گل‌ها بوسیله تقطیر روغنی بدست نمی آید یا روغن آنها در اثر تقطیر تخریب میشود برای همین از روش‌های دیگری استفاده میشود . از بین روش‌های ذکر شده به توضیح مختصر تقطیر با بخار آب می پردازیم .

تقطیر با بخار آب: گل‌ها و گیاهان دارای برگ باریک داخل دستگاه تقطیر ریخته میشوند ، برگ‌ها و ریشه های آبدار و ساقه های کوچکتر باید به ذرات کوچکی تبدیل شوند ؛ مواد خشک پودر میشوند ؛ چوب‌ها و ریشه های سفت به قطعات کوچکی خرد میشوند ؛ انگور در حالت طبیعی به دستگاه خوراندن میشود چون گرمای تقطیر به سرعت فشار کافی برای شکافتن پوسته بیرونی آنها فراهم میکند ، تقطیر معمولا در فشار جو انجام میشود مگر اینکه اجزای روغن هیدرولیز شوند در آن صورت بهتر است که در خلا انجام شود ، در بیشتر موارد تقطیر به روش سنتی انجام میشود ، مانند گلاب گیری که البته کارایی این روش‌ها پایین است و روغن با مواد دیگری همانند آکرولئین ؛ تری متیل آمین و مواد کرزوت آلوده میشود . روش هم بدین صورت است که از بشکه های روغن یا دیگ‌های مسی مجهز به لوله های چگالنده هستند که از میان حمام آبی میگذرند . مواد و آب به درون دستگاه تقطیر ریخته میشود و یک آتش مستقیم از موادی که از تقطیر پیش برجا مانده در زیر دستگاه روشن میشود . بدین ترتیب با عمل تقطیر روغن گیری انجام میشود

مطالب تکمیلی:

اول از همه باید بدونین که همه عطرا یه مخلوطی از مواد طبیعی (عصاره گیاهان) و مواد مصنوعی (برای

تقویت بو و افزایش مدت تاثیر اون) هستن. الکل به عنوان مایع اصلی تشکیل دهنده هر عطر هست و نسبت مخلوط شدنش با اسانسهای معطر، باعث نامگذاری محصول نهایی میشه. دلیل استفاده از الکل اینه که الکل با خاصیت تصعید شدن و انتشار به اطراف بدنتون باعث میشه دیگران تا فاصله چند متری بفهمن که شما عطر زدین.

اگه تو یه عطری میزان مواد معطر بین ۲۰ تا ۴۰ درصد باشه (و باقی الکل و یه کم آب باشه) به اون عطر میگن perfume که این نوع عطر از همه انواع دیگه خالصتره و دوام بیشتری داره و در نتیجه گرونتر هم هست. اودوپرفیوم (eau de perfume) حاوی 15 تا ۲۲ درصد مواد معطره هست و متداولترین نوع عطر هم همینیه که هم میزان دوام و پایداری رایحه اون زیاده و هم اینکه قیمتش نسبت به قبلیه کمتره .

اودوتوالت (eau de toilette) به عطری میگن که درصد مواد معطره اون بین ۸ تا ۱۵ درصد باشه. این عطرا معمولا یه بوی ملایم و کم دوام دارن و بیشتر مناسب اسپری بدن هستن که بدرد پریدن خواب از سر و استفاده در محیط کار میخورن .

ادوکلن (eau de cologne) هم در اصل همون اودوتوالته که البته اشاره اش به یه رایحه خاص هست که توسط ناپلئون بکار برده میشد منتها الان دیگه یه اصطلاح عام شده. بعضیا بهش میگن eau fraiche. همه انواع دیگه ارزونتره و درصد مواد معطرش هم کمتره (حدود ۴ درصد). بقیه لوازم معطر رو میشه در رده های بعدی قرار داد. مثلا افترشیو، دئودورانت، ژل حموم، لوسیون بدن و غیره.

میزان دوام عطر رو بدن هر فرد علاوه بر نوع عطر به خصوصیات پوست اون شخص هم بستگی داره. کلا

کسایی که پوستشون روشن و خشکه بوی عطر رو کمتر نکه میدارن تا کسایی که پوست چرب دارن. چون پوست چرب رطوبتی داره که مواد معطر رو در خودش نکه میداره. یه پارامتر دیگه‌ای هم که هست ph یا اسیدیته پوست هر کسه که اونم روی دوام بوی عطر تاثیر داره.

منبع : وبلاگ من و بارو